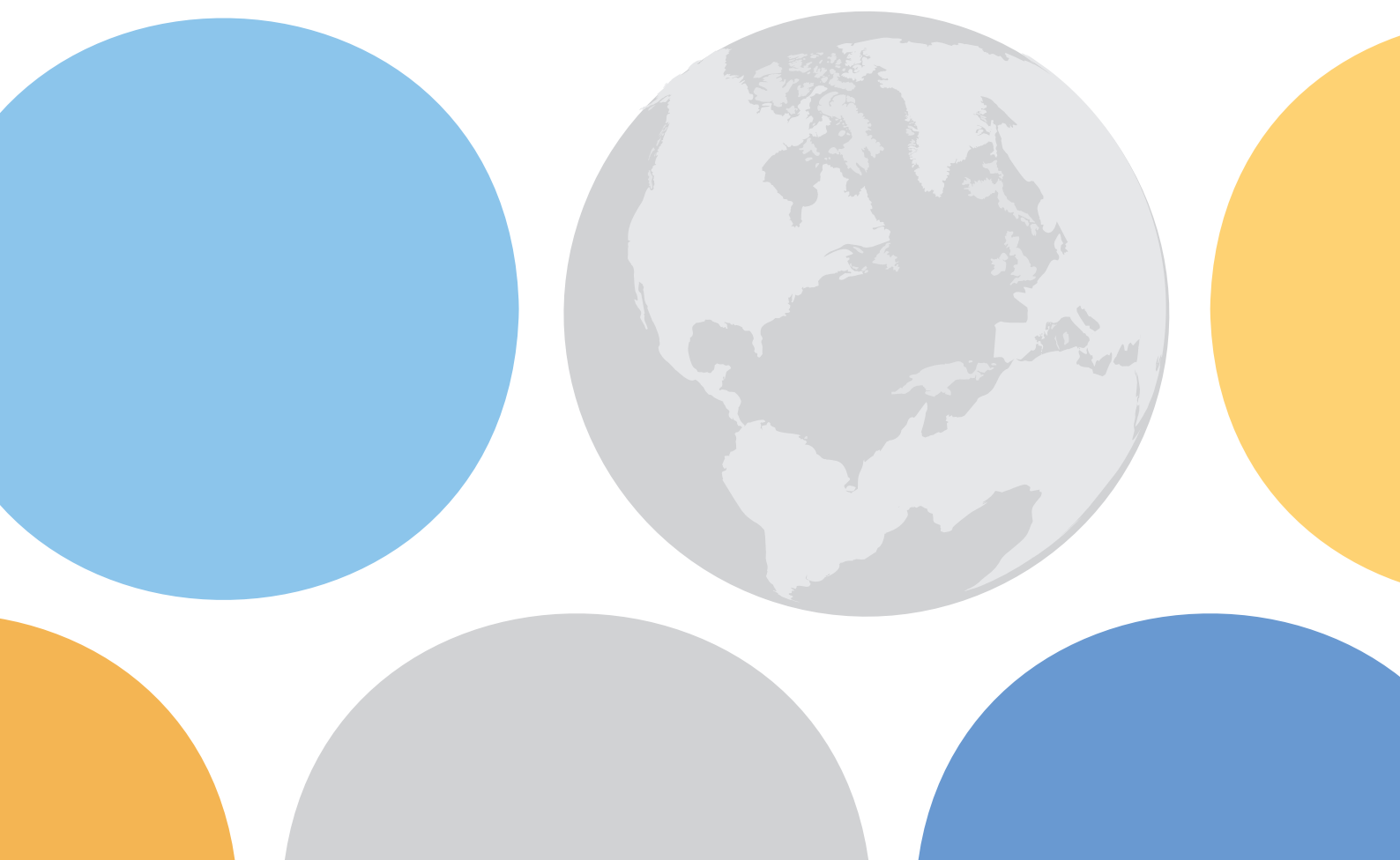
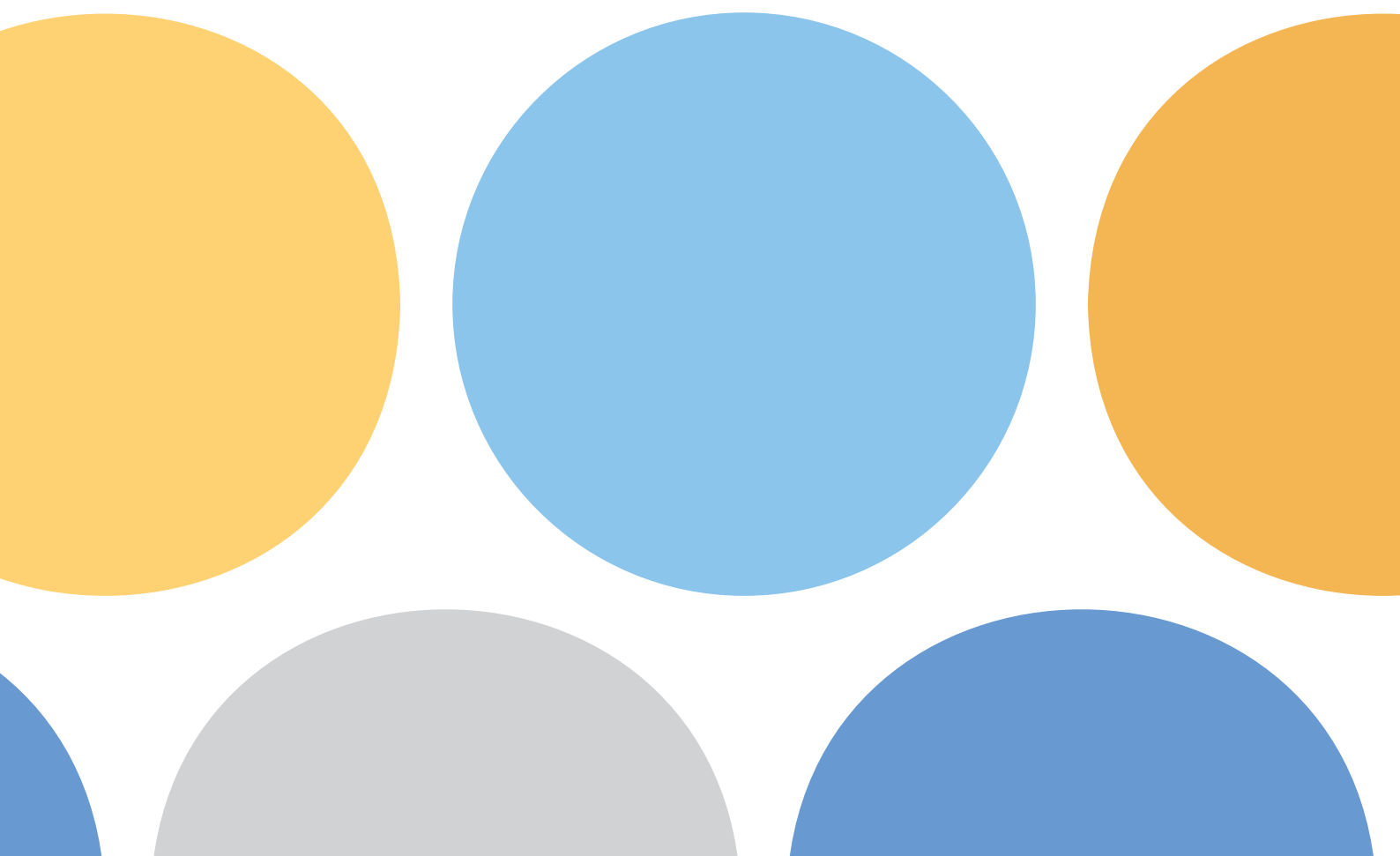

ВИЗНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Дайджест ENIC Ukraine

листопад 2024

ВІКТОРІЯ СЕРПІЄНКО,
директор ENIC Ukraine

Любі читачі!

Ось і завершується проєкт UaReConnect "Reconnecting Ukrainian Educational Area", реалізація якого стала можливою завдяки фінансовій підтримці Ради Європи. А незабаром завершиться й 2024 рік, в якому наш Центр відзначив 15-ту річницю своєї діяльності!

Насамперед я хочу подякувати всій команді ENIC Ukraine, яка наполегливо й сумлінно працювала впродовж цього року. Це був ще один непростий період для кожного українця, зокрема й кожного члена нашої команди, адже війна триває. Проте готовність долати труднощі, командна робота, професіоналізм та відданість невпинно наближають нас до успішного виконання поставлених цілей. Позитивні відгуки клієнтів, високі оцінки учасників заходів, рекомендації від партнерів тощо, – вкотре доводять, що фахівці ENIC Ukraine є справжніми професіоналами своєї справи. Дякую кожному з вас за вашу важливу роботу!

Також я дякую Раді Європи за фінансову підтримку, можливість розвиватися та досягати якісних результатів у рамках реалізації проєкту UaReConnect. Успішна реалізація проєкту сприятиме адаптації власників українських освітніх документів в інших країнах, якісному та швидкому визнанню отриманих ними іноземних кваліфікацій після повернення в Україну.

Висловлюю вдячність всім партнерам ENIC Ukraine за невтомну підтримку та внесок у нашу спільну справу – об'єднання українського освітнього простору та наближення європейського майбутнього для України. Вклад кожного з вас для нашої команди є вкрай важливим. Ми високо цінуємо ваші зусилля та нашу кооперацію!

Я дякую клієнтам ENIC Ukraine за довіру та вибір. Ваші запити та побажання допомагають нам розвиватися, удосконалюватися, знаходити нестандартні ефективні рішення та досягати нових висот у сфері визнання як українських, так і іноземних освітніх кваліфікацій. Цінуємо вас та сподіваємося на подальшу співпрацю!

Беззаперечно, що наступний рік принесе з собою нові виклики та випробування, проте й нові можливості у подоланні труднощів на шляху до європейського майбутнього українського суспільства.

Нехай у прийдешньому році в кожній домівці настане мир, стабільність та процвітання. Бажаю вам натхнення для нових звершень, злагоди у родинах і підтримки один одного у всіх починаннях!

ЗМІСТ

- 3 ENIC Ukraine 15 років!
 - 5 Міжнародні події та проекти
 - 7 Проєкт UaReConnect
 - 11 Можливості верифікацій освітніх документів та визнання результатів навчання, що походять з TOT України
 - 17 Дипломи про перепідготовку та особливості їхнього визнання за кордоном
 - 19 Новий порядок присудження ступеня доктора філософії в Україні
 - 20 Визнання регульованих професій у Європейському Союзі
 - 21 Системи оцінювання шкільної освіти Ірландії та Данії
 - 23 Визнання кваліфікацій за кордоном. Практика Азербайджану і Казахстану
-

ENIC Ukraine 15 років!

Цього року Команда ENIC Ukraine відзначила 15-річчя своєї роботи. Наші цінності лишаються незмінними впродовж багатьох років. Сьогодні, як і 15 років тому, головним надбанням є наші фахівці, які наполегливо та завзято працюють над спільним розвитком Центру! Успіхи ENIC Ukraine – це результат невтомної праці, високого професіоналізму та відданості своїй справі всіх членів Команди.

Важливий внесок у розвиток ENIC Ukraine зробили наші партнери. Щиро дякуємо за вашу підтримку та довіру. Наша багаторічна плідна співпраця говорить про те, що разом ми можемо все і навіть більше. Наша Команда впевнена, що попереду багато спільних цілей та нових можливостей. Дякуємо за ваші теплі привітання та побажання!

**Міністр освіти і науки України,
Оксен Лісовий**

Вітаю Команду ENIC Ukraine із 15-тою річницею! У цей буремний для всієї країни час ENIC Ukraine продовжує працювати над зміцненням довіри до системи освіти України та залученням як іноземних, так і українських студентів до вітчизняних закладів освіти. Сьогодні ENIC Ukraine є надійним освітнім тилом, який забезпечує достовірною інформацією процеси академічної мобільності й визнання документів про освіту. Команда професійно та якісно здійснює верифікацію документів про освіту, виданих українськими та іноземними

зкладами освіти. ENIC Ukraine гідно представляє Україну в Міжнародній мережі європейських національних інформаційних центрів з визнання та академічної мобільності ENIC-NARIC. Разом з європейською спільнотою визнавачі ENIC Ukraine сприяють уніфікації та розбудові справедливих практик визнання освітніх кваліфікацій. Пишаюся вашою роботою. Продовжуймо разом з усією країною наближати нашу Перемогу!

**Голова Нідерландського центру
ENIC-NARIC (NUFFIC), Бас Веґевійс**

Шановна пані Вікторіє, коли замислююся про нашу співпрацю, хочеться сказати наступне: Нідерландському центру ENIC/NARIC завжди приємно працювати з ENIC Ukraine над нашими проєктами Erasmus+, оскільки Ви та Ваша команда є дуже активними партнерами проєкту, і Ваш внесок у проєктну діяльність дуже корисний. Власне, приклади гарної практики визнання, які демонструють учасники ENIC Ukraine, завжди високої якості та надихають інші центри ENIC/NARIC у наших проєктних командах. Експерти Вашої команди винахідливі у пошуках інноваційних рішень для подолання перешкод, з якими вони стикаються, що стало ще більш очевидним у жорстких і трагічних обставинах, від яких страждає Україна в останні роки. Тому ми глибоко захоплюємося та поважаємо досягнення ENIC Ukraine за останні 15 років,

ENIC Ukraine 15 років!

і ми сподіваємося, що Ви зможете ще довго продовжувати свою дуже важливу роботу та працюватимете разом з нами!

Президент мережі ENIC-NARIC, К'яра Фінокетті

Ваш професіоналізм, відданість та досвід завжди були головним орієнтиром. Створивши UaReNet, а також завдяки самовідданості, яку ви демонстрували закладам вищої освіти й усім іншим партнерам, залученим до процесу визнання кваліфікацій, ви робите вагомий внесок у вдосконалення процедури визнання задля тих, хто має українські кваліфікації. У часи надзвичайних труднощів і випробувань ви продовжуєте виконувати цю цінну та важливу роботу з невтомною відданістю, завжди готові брати участь у різноманітних ініціативах та підтримати колег інформуванням про українську систему освіти. Я мала нагоду особисто переконатися та оцінити ваш внесок, який є прикладом для нас. Пропонуючи підтримку окремим особам та установам, підтримуючи тісну та плідну співпрацю з колегами в мережах, – ваша установа повністю реалізувалася як центр ENIC-NARIC. Отже я хочу побажати вам подальших успіхів, і, як ми кажемо латиною: "Ad maiora semper!".

Перший заступник Голови Державної служби якості освіти України, Олександр Якименко

Шановні партнери ENIC Ukraine! Від імені Державної служби якості освіти і

особисто від себе щиро вітаю вашу команду із 15-річчям. Я мав честь бачити ваш розвиток і професійне зростання, радіти вашим здобуткам у сфері визнання кваліфікацій. За ці роки ви стали справжніми майстрами своєї справи, що продовжують навчатися й навчати. Ваша команда є прикладом української стійкості та незламності. Не дивлячись на виклики війни, колектив майстерно та якісно продовжує робити свою важливу справу, гідно представляти Україну в міжнародному осередку визнавачів, зміцнювати довіру до українських кваліфікацій, удосконалювати процедуру верифікації. Дякую вам за нашу багаторічну співпрацю! Впевнений, що попереду багато здобутків і нових щаблів розвитку.

Міжнародні події та проекти

ТЕТЯНА ВАГНА,
старший радник ENIC Ukraine

Сфера визнання кваліфікацій постійно розвивається і слідує сучасним технологічним трендам та викликам сучасності: збільшенню кількості осіб зі статусом біженців в усьому світі, застосуванню штучного інтелекту в освітній сфері, появі нових форм освіти та освітнього процесу тощо.

Щорічна зустріч представників мережі ENIC-NARIC

23-25 червня 2024 року у м. Неаполь (Італійська Республіка) відбулася щорічна зустріч представників мережі ENIC-NARIC. Ця подія була організована спільно Європейською Комісією, Радою Європи, ЮНЕСКО та CIMEA (ENIC-NARIC Італія).

У зустрічі взяли участь представники мережі ENIC-NARIC, а також інших європейських організацій та інституцій: Університету Федеріко II, представники Альянсу європейських університетів, Комітету Лісабонської Конвенції, Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти.

Така зустріч є чудовою нагодою для фахівців у сфері визнання поділитися своїм досвідом та напрацюваннями з колегами.

У перший день роботи учасникам заходу було представлено огляд напрацювань ENIC-NARIC Італії (CIMEA), а саме щодо співробітництва між учасниками процесу визнання на інституційному, національному та міжнародному рівнях; створення першої національної мережі експертів з оцінювання та академічного визнання кваліфікацій; серії вебінарів щодо впливу COVID-2019 на вищу освіту, системи освіти України; роботу у мережі ENIC-NARIC протягом 40 років, координації та партнерства у міжнародних проєктах; розвитку цифрових технологій

(WIKI CIMEA, DiploMe, Італійської бази даних для автоматичного визнання (ARDI)) та багато іншого.

Наступного дня, 24 червня, відбулась основна частина програми: звіти Комітету Лісабонської Конвенції та Робочої групи ELCORE за 2023/2024 роки, Консультативна рада NARIC та Бюро ENIC розповіли про виконання плану роботи на 2023-2025 рр.

Окремої уваги заслуговує виступ професора Університету міста Буенос-Айрес пана Енцо Марія Ле Февр Червіні, який у своїй презентації "Як штучний інтелект змінює освіту та дослідження, а також нашу роботу як визнавачів" розглянув різні аспекти застосування штучного інтелекту у секторі вищої освіти та, зокрема, для процедури визнання кваліфікацій. Застосування штучного інтелекту під час визнання кваліфікацій допоможе автоматизувати оцінку кваліфікацій, навчити розуміти різні системи освіти, перекладати документи тощо.

Впродовж зустрічі відбулась низка воркшопів за такими актуальними напрямками: транснаціональна освіта, автоматичне визнання кваліфікацій, національні виклики під час визнання незадокументованих кваліфікацій, розширення роботи мережі ENIC-NARIC, диджиталізація процесу визнання, різноманітні методики процесу визнання професійних кваліфікацій.

Фахівці ENIC Ukraine взяли участь у воркшопах, присвячених автоматичному визнанню кваліфікацій, різноманітним підходам до визнання професійних кваліфікацій та роботі центрів ENIC

Міжнародні події та проєкти

з оцінки кваліфікацій, що здобуваються за межами вищої освіти.

Протягом воркшопу, присвяченому оцінці кваліфікацій, які здобуваються за межами вищої освіти, спікери представили напрацювання за трьома проєктами. Частина першого проєкту була зосереджена на визнанні результатів навчання у старшій середній школі (**проєкт AR25**). Другий проєкт мав на меті дослідити наявні можливості визнання професійно-технічних кваліфікацій (**BRAVO-project**). Третій проєкт був присвячений автоматичному визнанню кваліфікацій, що сприяють доступу до вищої освіти (**проєкт ARAQUA**).

Наступна зустріч відбудеться у місті Тирана (Албанія) у травні 2025 року.

Вебінар: "Триріччя European Digital Credentials for Learning (EDC)"

Сьогодні актуальними темами у сфері визнання є як диджиталізація самого процесу визнання, так і цифровізація освітніх документів. У жовтні 2024 року проведено вебінар за цією тематикою.

У лютому 2023 року Європейським Союзом було прийнято курс, який заохочуватиме країни до переходу від застосування та видачі паперових дипломів та документів, що підтверджують навички, до їхніх цифрових версій.

Представниця платформи Europass у своїй промові згадала про необхідність переходу до "цифрових кваліфікацій", оскільки цей крок має допомогти знизити кількість підробних документів та спростити визнання таких документів.

Крім того, вона розповіла про набір безоплатних інструментів від платформи

Europass, які допомагають з безпечним збереженням кваліфікацій в одному профілі; можливістю ділитись інформацією про кваліфікації в один клік та підтверджувати автентичність кваліфікацій.

В майбутньому планується розширення функціоналу платформи Europass.

Далі слово взяли представники університетів кількох країн, які вже мають досвід роботи з електронними дипломами. Представник Мадридського університету Карлоса III розповів про досвід використання системи CertiDigital, яка була створена та координується шістьма іспанськими університетами, і до якої пізніше долучилося ще сімнадцять. За допомогою цієї системи учасники можуть ділитись своїм досвідом. Доповідач зазначив, що в планах є розробка мікрокваліфікацій, які можливо буде додати до системи CertiDigital.

Нюрнберзький технологічний інститут став першим ЗВО у Німеччині з введення мікрокваліфікацій. Їхній пілотний проєкт MC4Data було створено для видачі цифрових мікрокваліфікацій. В планах Інституту зробити так, щоб студенти мали змогу використовувати цю програму за кордоном для надання результатів свого навчання роботодавцям.

Представниця Університету Мальти розповіла про те, що з моменту введення мікрокваліфікацій університет видав вже більше двох тисяч електронних дипломів про кваліфікації. Однак, спочатку потрібно було переконати студентів у тому, що паперові дипломи поступово відходять у минуле і майбутнє за цифровими версіями.

Проект UaReConnect

ТЕТЯНА ВАГІНА,
старший радник ENIC Ukraine

У листопаді 2024 року ENIC Ukraine завершує свою роботу над проектом UaReConnect "Reconnecting Ukrainian Educational Area". Проведення всіх заходів проекту стало можливим за фінансової підтримки Ради Європи. Метою проекту стало об'єднання всіх учасників освітнього процесу в Україні: власників українських кваліфікацій, фахівців у сфері верифікації освітніх документів та визнання освітніх кваліфікацій, як в Україні так і за кордоном, учасників національної мережі UaReNet. Про перебіг виконання проекту ми інформували вас у червневому випуску дайджесту.

З червня по листопад 2024 року команда ENIC Ukraine провела такі заходи:

- онлайн семінар для представників закладів вищої освіти України – учасників мережі UaReNet;
- онлайн вебінар для фахівців у сфері визнання з інших країн, зокрема представників мережі ENIC-NARIC;
- внутрішній тренінг для фахівців ENIC Ukraine.

Онлайн семінар для представників мережі UaReNet, 13 вересня

Темою цього семінару стала "Робота з іноземними освітніми документами, які походять із Центральної та Північної Африки". Семінар відвідали 113 учасників – представників мережі UaReNet. Захід складався з теоретичної та практичної частин. Протягом вебінару було розглянуто кваліфікації, які здобуваються на рівнях середньої та вищої освіти, вимоги вступу до закладів вищої освіти у різних країнах з певних регіонів, методи верифікації освітніх документів.

ТЕТЯНА ЄВДОКИМЕНКО,
старший радник ENIC Ukraine

Провідні фахівці ENIC Ukraine, зокрема Віталій Прудкий та Юлія Гавриленко, розповіли про теоретичні аспекти роботи з освітніми документами Тунісу, Марокко, Алжиру, Камеруну та Демократичної Республіки Конго. Начальник відділу визнання іноземних кваліфікацій Анна Бахлукова надала відповіді на питання, які учасники надсилали під час реєстрації на семінар. У практичній частині фахівці ENIC Ukraine разом з учасниками семінару на конкретних прикладах обговорили можливості визнання освітніх кваліфікацій з цих країн відповідно до національного законодавства України.

Команда ENIC Ukraine отримала позитивні відгуки від учасників семінару:

"Висловлюємо вам вдячність за надану можливість взяти участь у корисному та важливому заході, який безперечно є актуальним та необхідним для проведення первинного аналізу іноземних документів, особливо під час вступної кампанії на етапі оформлення запрошення на навчання. Завдяки проведеному заходу нами були отримані знання та навички щодо особливостей та специфіки документів про освіту відповідних країн для проведення їх належної верифікації. Дякуємо за співпрацю та сподіваємося на подальші зустрічі!" – факультет з підготовки іноземних громадян Національного фармацевтичного університету.

Учасники заходу висловили побажання команді організовувати семінари та воркшопи у такому форматі, а також

Проект UaReConnect

наголосили на зацікавленості в отриманні нових знань та навичок щодо особливостей визнання освітніх кваліфікацій з країн Азії, Південної Америки, Польщі, Франції тощо. З матеріалами семінару, зокрема презентаціями, методичними рекомендаціями, відеозаписом ви можете ознайомитися на [caŭmi ENIC Ukraine](#).

Онлайн вебінар для фахівців у сфері визнання (зокрема представників мережі ENIC-NARIC), 25 жовтня

Це перший досвід команди ENIC Ukraine у проведенні вебінару такого формату для наших іноземних партнерів та колег. Вебінар присвячений актуальним викликам під час оцінювання документів про освіту, що походять з України. До участі у вебінарі зареєструвалися визнавачі з понад 30-ти країн світу, зокрема Австрії, Андорри, Азербайджану, Бельгії, Болгарії, Боснії і Герцеговини, Великобританії, Греції, Грузії, Естонії, Данії, Ірландії, Ісландії, Італії, Канади, Кіпру, Латвії, Литви, Молдови, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Південної Африки, Румунії, Словенії, США, Туреччини, Угорщини, Франції, Чехії, Швейцарії, Швеції та інших. У вебінарі взяли участь понад 80 учасників.

Презентації фахівців ENIC Ukraine були присвячені таким темам: українські освітні документи та методи їхньої верифікації, шляхи виявлення підробок; українські освітні документи, видані на територіях до початку ведення бойових дій або тимчасової окупації, можливості їхньої верифікації; результати навчання, отримані на тимчасово окупованій території України.

Наразі кількість українських біженців в різних країнах через невмотивовану

агресію росії драматично збільшується з кожним днем. Навіть якщо біженець або особа, що потребує додаткового захисту, перебуває в якійсь країні тимчасово, все одно постає питання доступу до ринку праці або освітніх інституцій іноземної країни, зокрема підтвердження освітньої та/або професійної кваліфікації в країні перебування.

Важливим завданням для кожного визнавача, який працює з освітніми кваліфікаціями, що походять з України, є ознайомлення з наявними інструментами підтвердження автентичності українських освітніх кваліфікацій та виявлення підробних документів, зразками українських освітніх документів від початку незалежності України до теперішнього часу; володіння інформацією, яким чином можна перевірити документи, що походять з ТОТ України, навіть якщо архіви закладу освіти є недоступними. Таку інформацію учасники заходу мали можливість отримати в рамках проведеного онлайн заходу.

Під час вебінару також була надана інформація про ситуацію в освітній сфері на ТОТ України, про дії окупаційної влади та методи "відбілювання" закладами освіти російської федерації "освітніх документів", отриманих на ТОТ України вже під час окупації. На заході учасники дізналися про актуальні можливості для власників українських освітніх кваліфікацій, що опинились в окупації, визнати результати навчання на території України.

Упродовж вебінару учасники отримали відповіді на нагальні питання від доповідачів та інших досвідчених фахівців ENIC Ukraine, які вони мали можливість поставити наживо або в чаті заходу.

Проект UaReConnect

За результатами вебінару команда ENIC Ukraine отримала високі оцінки, схвальні відгуки та вдячності від іноземних фахівців, які спеціалізуються на визнанні освітніх кваліфікацій. Такі вебінари є чудовою нагодою для плідних дискусій з колегами мережі ENIC-NARIC та інших об'єднань визнавачів й організацій.

"Дозвольте мені подякувати команді ENIC Ukraine за цю дуже цікаву та корисну презентацію", – Мар Мартінес, визнавач ENIC Andorra.

"Щиро дякую організаторам і спікерам за чудовий, змістовний і актуальний вебінар", – Наталія Чуйко, старший спеціаліст Департаменту академічного визнання NAWA.

"Дуже дякую за ваші зусилля у підготовці та наданні нам детальної інформації про українські дипломи", – Богдана Баланда, визнавач Уряду Фландрії (ANOVOKS).

"Дякуємо за таку чудову презентацію під час вебінару та проведення у такі важкі часи цього цінного для нас вебінару", – Мадлен Брьорс Мідтгаард, радник ENIC Norway.

Внутрішній тренінг для працівників ENIC Ukraine, 8 та 15 листопада

Основними функціями ENIC Ukraine є проведення перевірки автентичності документів про освіту, виданих закладами освіти України та інших держав, надання за принципом "єдиного вікна" інформації про національне законодавство у сфері освіти, порядок присвоєння кваліфікацій, акредитаційний

статус українських закладів освіти, ліцензування освітніх послуг, видачу документів про освіту, здійснення оперативного обміну даними в рамках інформаційної мережі центрів ENIC-NARIC, організаційно-інформаційне супроводження процедури визнання іноземних документів про освіту тощо. Професійне та якісне виконання цих функцій забезпечують фахівці відділів верифікації документів про освіту та визнання іноземних кваліфікацій.

Завдячуючи проєкту UaReConnect, під час внутрішнього тренінгу "Результати навчання, отримані на TOT України: можливості для здобувачів освіти та способи верифікації" фахівці Центру мали унікальну можливість обмінятися досвідом та інформацією щодо особливостей роботи кожного з відділів ENIC Ukraine. Під час тренінгу учасники ознайомились із можливостями верифікації українських освітніх документів, виданих на територіях до початку ведення бойових дій або тимчасової окупації (доповідач Т. Бойченко), випадками фальшування українських освітніх документів (доповідач Г. Гордзій), результатами навчання, отриманих на TOT України (доповідач Т. Вагіна). Фахівці ENIC Ukraine на реальних прикладах розглянули можливості виявлення підrobних документів про освіту; дізналися про "підводні камені" та виклики у роботі кожного відділу, складнощі, які виникають під час перевірки освітніх документів, наданні інформації іноземним колегам та

Проект UaReConnect

партнерам, видачі інформаційних довідок власникам українських освітніх документів, що перебувають за кордоном тощо.

Такі заходи завжди надихають на подальшу роботу, допомагають зрозуміти тонкощі роботи іншого відділу та кожного фахівця команди ENIC Ukraine.

За результатами опитування фахівців різних відділів висловили побажання проводити тренінги такого формату якомога частіше та дякували за можливість взяти участь.

"Тренінг був змістовним, наповненим, цікавим та відкрив нові знання".

"Кожен учасник тренінгу отримав нові знання, які зможе застосувати в процесі роботи ... Щира подяка проєктній команді за підготовку важливого, цікавого та змістовного тренінгу!"

"Цікава та змістовна інформація щодо шляхів виявлення підробних документів. Багато практичних кейсів та зразків, які наживо дозволяють навчитись виявляти підробні документи. Окрема подяка за вдало розкриту тему щодо документів про освіту з TOT."

"Дуже вдячна організаторам за можливість взяти участь у тренінгу, присвяченому питанням верифікації освітніх документів, виданих на TOT."

Інформація стосовно періодів зміни форми освітніх документів, які видавалися громадянам України та іноземцям, відображення даних про

ці документи у ЄДЕБО, а також особливостей підтвердження результатів навчання з TOT, є корисною для визначення правових підходів, які відображуються у запитах. Аналіз практики виявлення випадків фальшування документів про освіту сприяє поглибленню знань процедурних аспектів перевірки автентичності."

Такі відгуки отримала проєктна команда від учасників тренінгу!

Проект UaReConnect "Reconnecting Ukrainian Educational Area" завершується! Попереду підготовка звіту за його результатами. Від імені команди ENIC Ukraine дякуємо Раді Європи за унікальну можливість реалізації амбітних планів та підкорення нових вершин у розбудові справедливих та прозорих практик визнання освітніх кваліфікацій!

Можливості верифікацій освітніх документів та визнання результатів навчання, що походять з ТОТ України

Зміни у законодавстві щодо результатів навчання, отриманих на ТОТ

ТЕТЯНА ЄВДОКИМЕНКО,
старший радник ENIC Ukraine

Наприкінці грудня 2023 року набув чинності Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо визнання результатів навчання осіб, які проживали на тимчасово окупованій території України" від 21.11.2023 № 3482-IX. Цей документ передбачає внесення змін до низки Законів України, зокрема "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України", "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про фахову передвищу освіту", "Про повну загальну середню освіту". Метою Закону є безперешкодна реалізація права громадян, які проживали на ТОТ України, на продовження освіти на підконтрольній українському уряду території.

Відповідно до Закону визнання результатів навчання на рівні повної загальної середньої освіти здійснюється у порядку, визначеному МОН України, шляхом проходження річного оцінювання або державного підсумкового оцінювання задля продовження навчання або отримання документа про освіту. Кабінетом Міністрів України визначається порядок визнання результатів навчання на рівнях професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Цей порядок для осіб, які проходять процедуру визнання результатів навчання, має передбачити обов'язкове

безоплатне вивчення української мови, історії України, основ держави і права. Також за бажанням такі особи зможуть безоплатно відвідувати адаптаційні заняття з психологічної допомоги.

Відповідно до Закону процедура визнання результатів навчання на рівнях професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти може завершитися наданням рекомендації для вступу для здобуття певного рівня освіти, зокрема із скороченням строку навчання, за індивідуальною освітньою траєкторією, що передбачає вивчення української мови, історії України, проходження спеціального курсу про наслідки агресії російської федерації проти України і протидію російській пропаганді, формування загальнокультурних та громадянських компетентностей. На рівнях професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти – наданням рекомендації для проходження кваліфікаційної атестації з метою присвоєння відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня професійної (професійно-технічної) освіти або освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра та відповідної кваліфікації; присвоєнням відповідного рівня або ступеня.

Результати навчання на рівні вищої освіти визнаються в обсязі не більше 75% загального обсягу освітньої програми.

Не визнаються результати навчання, отримані на другому (магістерському) та третьому (освітньо-науковому/освітньо-творчому) рівнях вищої освіти. Виключення становлять освітні програми магістрів

Можливості верифікацій освітніх документів та визнання результатів навчання, що походять з ТОТ України

медичного, фармацевтичного та ветеринарного спрямування, які є наскрізними і не передбачають присудження ступеня бакалавра. Також не визнаються результати навчання зі спеціальностей (професій), перелік яких затверджується КМУ.

Наразі в Україні є чинним Порядок проходження атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року, затверджений наказом МОН України від 19.05.2016 № 537. На відповідні зміни та прийняття КМУ підзаконних нормативно-правових актів, адаптованих під зміни у законодавстві, очікуємо найближчим часом.

Невизнання російських документів, виданих на підставі результатів навчання з ТОТ України

АННА БАХЛУКОВА,
начальник відділу визнання
ENIC Ukraine

Внаслідок збройної агресії росії проти України, частина території нашої країни знаходиться під окупацією. Так, у 2014 році студенти закладів освіти окупованих районів Донецької та Луганської областей могли отримати документи українського зразка за 2013/2014 навчальний рік. Зкладам освіти профільне міністерство порекомендувало перенести свою діяльність на підконтрольні

українській владі території. Студенти мали змогу переїхати разом зі своїм закладом освіти або перейти до іншого на підконтрольній уряду території.

Але вже у 2015 році так звані заклади освіти "ДНР" та "ЛНР" почали видавати документи власних зразків, які чимось нагадують документи рф, але видані двома мовами, російською та англійською. Аби приховати відношення до самопроголошених республік "ДНР/ЛНР" окупаційна влада видає студентам два дипломи – один "ДНР/ЛНР", інший будь-якого закладу вищої освіти на території рф. Зарахування таких студентів відбувається на основі академічної довідки від невизнаних республік на короткий термін навчання до закладу вищої освіти росії з отриманням документа державного зразка рф. При цьому термін навчання може тривати від одного дня до кількох місяців, а інформація про навчання у закладах на тимчасово окупованих територіях може приховуватися, хоча фактично воно відбувалося на ТОТ України. Проте іноді інформацію все ж таки зазначають у додатку до диплома, наприклад, кількість тижнів або обсяг перезарахованих кредитів, що були враховані при переведенні до закладу освіти рф.

Відповідно до порядків визнання іноземних кваліфікацій, у разі, якщо Документ видано на підставі документів, що походять з освітніх установ, освітніх провайдерів, які провадять освітню діяльність на тимчасово окупованих територіях України, приймається рішення про відмову у визнанні поданого документа.

Можливості верифікацій освітніх документів та визнання результатів навчання, що походять з ТОТ України

Міністерством освіти і науки України було прийнято рішення про обмін документів про освіту, які були видані на тимчасово окупованій території, але отримані за результатами навчання у 2014 році, на документи про освіту державного зразка України. Таке рішення обумовлено тим, що до 2014 року включно навчання фактично здійснювалося за українськими освітніми програмами і відповідно до українських стандартів. Разом з тим, вже від початку окупації АР Крим окупаційна влада почала видавати документи про освіту державного зразка РФ, без можливості отримати український. Такий обмін на документи українського зразка відбувається без будь-яких додаткових умов.

Документи про освіту, видані на тимчасово окупованих РФ територіях України, не є дійсними, оскільки не відповідають офіційним стандартам освіти.

На жаль, ситуація з окупованими територіями існує не лише в Україні, тому деякі країни та міжнародні організації пропонують спеціальні процедури підтвердження, оскільки власники таких документів стикаються із труднощами під час зарахування на навчання або працевлаштування.

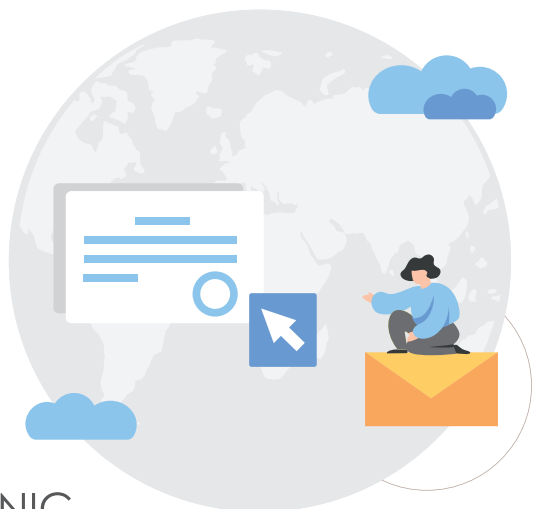
Як випускникам шкіл з ТОТ отримати українські документи про загальну середню освіту

ІРИНА ЯКИМЕНКО,
радник ENIC Ukraine

Україна юридично не визнає так звані документи про освіту, які були видані на тимчасово окупованій РФ території (ТОТ). Учні та студенти, які за результатами навчання отримали такі "документи про освіту" не можуть продовжити навчання або працевлаштуватися на роботу на підконтрольній Україні території. Проте законодавством України передбачено, що особи, які здобували освіту на ТОТ, мають право визнати свої результати навчання на території, підконтрольній уряду України. Тобто підтвердити можна здобуті знання, а не "документи про освіту", видані окупаційною владою.

Зробити це можна шляхом зарахування на індивідуальну форму навчання (екстернат) до закладу загальної середньої освіти, який розташований на підконтрольній Україні території та забезпечує освіту за такою формою. Подати заявку для зарахування на екстернат можна дистанційно, надіславши електронною поштою до закладу освіти заявку з відповідним переліком документів. Зарахування здійснюється протягом усього календарного року. Після успішного проходження річного оцінювання результатів навчання та державної підсумкової атестації (ДПА),

Можливості верифікацій освітніх документів та визнання результатів навчання, що походять з ТОТ України

заклад освіти замовляє документ про базову середню освіту або повну загальну середню освіту і видає його власнику.

Центри "Донбас-Україна" та "Крим-Україна" на допомогу випускникам шкіл з ТОТ

Необхідно обрати заклад освіти і звернутися до освітніх центрів "Крим-Україна" або "Донбас-Україна". Такі центри діють на базі закладів вищої або фахової передвищої освіти спільно із закладами загальної середньої освіти. Освітні центри працюють на всій території України і сприяють проведенню річного оцінювання та ДПА з української мови та історії України, видачі документів про загальну середню освіту українського зразка уповноваженими закладами загальної середньої освіти, організовують оформлення документів особи як вступника та вступних випробувань до закладу освіти.

Після зарахування на екстернат та успішного проходження річного оцінювання і ДПА (окрім випадків звільнення від ДПА) заклад освіти надсилає до освітнього центру довідку, а також замовляє документ про загальну середню освіту українського зразка та видає його власнику. На підставі відповідного документа про освіту здійснюється вступ до обраного закладу освіти.

Для вступників з ТОТ у 2024 році діяла спрощена система вступу для здобуття вищої освіти. Особи, місце проживання яких зареєстровано (задекларовано) на ТОТ станом на 24 лютого 2022 року або у населених пунктах, віднесених до території ведення активних бойових дій станом на 1 липня 2024 року, а також ті,

хто переселилися з цих територій після 1 січня 2024 року, мали право на вступ за квотою-2 і претендували на бюджетну форму навчання. Для такої категорії вступників участь у конкурсному відборі могла проводитися за результатами співбесіди, замість складання НМТ, а у разі настання обставин, що об'єктивно унеможливають особисте прибуття вступника, дозволялося подавати документи і складати іспити дистанційно.

Верифікація освітніх документів, отриманих на території України, яка нині окупована РФ

ВІТА СОЛОШЕНКО,
начальник відділу верифікації
ENIC Ukraine

Наші співгромадяни, які отримали українські документи про освіту в закладах освіти, які провадили свою діяльність на території України, яка наразі знаходиться під тимчасовою окупацією російською федерацією або у зоні активних бойових дій, можуть зіткнутися з проблемою підтвердження своїх документів про освіту.

В Україні процес верифікації освітніх документів передбачає перевірку на відповідність державним стандартам та інструкціям, що діяли в Україні на дату їхньої видачі. Варто зазначити, що у рамках формальної освіти в Україні визнаються лише документи про освіту, які відповідають затвердженій формі (зразку), саме вони надають їхнім власникам відповідні академічні та професійні права.

Можливості верифікацій освітніх документів та визнання результатів навчання, що походять з ТОТ України

Видача таких документів про освіту засвідчує визнання статусу закладу освіти, рівня підготовки здобувачів відповідного рівня освіти та забезпечує відповідність програми, за якою здійснювалася підготовка, державним стандартам якості освіти.

Після визначення відповідності освітнього документа державним стандартам перевіряється факт його видачі одним з таких способів:

1 Реєстр документів про освіту ЄДЕБО

У Реєстрі документів про освіту Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО) міститься інформація щодо документів про освіту державного зразка починаючи з 2000 року (частково – з 1997 року), зокрема виданих закладами освіти, що провадили свою діяльність на територіях України, які наразі є тимчасово окупованими російською федерацією, або на яких зараз відбуваються активні бойові дії.

Виключеннями є:

- інформація про дипломи, що видавалися відповідно до експерименту впровадження документів про освіту на основі фотокомп'ютерних технологій (документи серії AKI, ACI, AKB, видані в 1997 – 1999 роках);
- інформація про документи випускників закладів освіти, що підпорядковані військовим та силовим відомствам (МОУ, МВС, СБУ тощо);
- інформація про документи про освіту, видані іноземним громадянам до 2015 року;
- інформація про документи про перепідготовку, видані до 2016 року;

- інформація про дипломи докторів філософії (докторів мистецтва), видані до 2022 року.

2 Апостиль МОН / Консульська легалізація

У разі, якщо відомості про документ відсутні в ЄДЕБО, слід визначити, чи такий документ про освіту проходив процедуру консульської легалізації або засвідчений штампом апостиль Міністерства освіти і науки України. Обидві процедури передбачають перевірку факту видачі та дійсності документа про освіту, а також його відповідність українському законодавству, що діяло станом на дату видачі цього документа про освіту. На підставі встановлених фактів підтверджується справжність підпису, якість, в якій виступала особа, що підписала документ, автентичність відбитка печатки, проставленої на документі.

3 Офіційний запит до закладу освіти

Якщо неможливо перевірити факт видачі документа у ЄДЕБО або за допомогою консульської легалізації та штампу апостиль, – необхідно направити офіційний запит до закладу освіти, що видав документ, і отримати від нього підтвердження факту видачі, достовірність підпису керівника та печатки закладу освіти. Цей варіант можливий за умови доступності архівів закладу освіти.

4 Дублікат документа про освіту

У випадку, якщо жоден із вищевикладених способів не дав результату, українським законодавством передбачена можливість отримання дублікату документа про освіту.

Можливості верифікацій освітніх документів та визнання результатів навчання, що походять з ТОТ України

Дублікат – другий примірник документа, в якому відтворено інформацію з первинного документа, що має однакову з оригіналом юридичну силу. При цьому первинний документ про освіту втрачає чинність та у подальшому не використовується. Для отримання дубліката документа про освіту власник документів особисто або через уповноваженого представника має звернутися із письмовою заявою до:

- *Вища, фахова передвища освіта*
 - закладу освіти, який видав документ (якщо переміщено);
 - правонаступника (якщо заклад освіти реорганізовано);
 - Міністерства освіти і науки України (якщо немає правонаступника, заклад освіти не здійснює освітню діяльність: анульовано ліцензію, залишився на окупованій території, був ліквідований тощо). Міністерство освіти і науки України визначає заклад освіти, який виготовлятиме дублікат.
- *Професійна (професійно-технічна) освіта*
 - закладу професійно-технічної освіти, що видав документ (якщо переміщено);
 - правонаступника (якщо заклад освіти реорганізовано);
 - місцевої обласної державної (військової) адміністрації, Київської міської державної (військової) адміністрації (якщо немає правонаступника, заклад освіти не проводить освітню діяльність), які визначають заклад освіти, який виготовлятиме дублікат.

- *Загальна середня освіта*

- будь-якого закладу загальної середньої освіти відповідного ступеня, що знаходиться на підконтрольній українській владі території, за місцем тимчасового проживання чи перебування власника документа про освіту або його законного представника.

У разі відсутності в ЄДЕБО інформації про документ, а також недоступності архівів, представники закладів вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти для підтвердження можуть використовувати одне з таких джерел:

- архівна довідка про навчання, виписка з журналу видачі документів про освіту або акт знищення первинного документа про освіту;
- офіційний лист відповідного компетентного органу, яким підтверджено факт проставлення апостиля або вчинення консульської легалізації;
- рішення суду про встановлення юридичного факту здобуття відповідного ступеня чи рівня вищої освіти, яке необхідно додати до заяви на видачу дубліката документа про освіту.

Інформація про видачу дубліката документа про освіту вноситься до Реєстру документів про освіту ЄДЕБО, а дублікат може бути апостильований з метою його подальшого використання за межами країни.

Варто зауважити, що документи про освіту, видані так званими закладами освіти на тимчасово окупованих територіях, є нікчемними та не визнаються державою.

Дипломи про перепідготовку та особливості їхнього визнання за кордоном

ТЕТЯНА БОЙЧЕНКО,
старший фахівець ENIC Ukraine

Війна, розв'язана російською федерацією проти України, змінила образ біженця. Освічені українці, опинившись за кордоном, прагнуть працювати за спеціальністю та бути корисними суспільству, яке надає їм прихисток. Однак для цього необхідно пройти процедуру визнання здобутої в Україні кваліфікації в країні перебування.

Останнім часом зросла кількість звернень до ENIC Ukraine від власників документів про вищу освіту, які були видані українськими закладами освіти за програмами перепідготовки до 2015 року. Такі громадяни не можуть визнати свої дипломи, отримали відмову у визнанні, чи їхню кваліфікацію було визнано на рівні нижчому, ніж здобутий, або їх позбавили академічних прав тощо. Та й самі іноземні визнавачі звертаються до ENIC Ukraine з питаннями щодо цієї категорії документів про освіту.

Що таке програми перепідготовки? Чому та які питання виникають у визнавачів освітніх кваліфікацій, здобутих за цими програмами? Які складнощі постають під час визнання таких кваліфікацій?

Розберімося.

Передусім варто зазначити, що програми перепідготовки були складовою системи формальної вищої освіти України у період з 1991 до 2015 р. (включно).

По своїй суті, навчання за програмами перепідготовки – це здобуття другої вищої освіти.

На навчання за програмами перепідготовки зазвичай приймалися особи, які здобули раніше такий самий або вищий ступінь (рівень) вищої освіти або здобували його

не менше одного року та виконували у повному обсязі індивідуальний навчальний план.

Після завершення навчання за програмами перепідготовки та повного виконання вимог навчального плану, зокрема проходження атестації, видавався диплом про перепідготовку державного зразка, але тільки якщо програма перепідготовки відповідної спеціальності (або сама спеціальність) була акредитована у визначеному закладі вищої освіти.

Програм перепідготовки, після яких видавався диплом про перепідготовку, було два види – з присвоєнням кваліфікації та без присвоєння кваліфікації. Диплом про перепідготовку з присвоєнням кваліфікації видавався після навчання за програмою перепідготовки за новою спеціальністю, у той час як програма перепідготовки без присвоєння кваліфікації мала на меті отримання спеціалізації в рамках раніше здобутої спеціальності.

Визнання кваліфікацій, отриманих за програмами перепідготовки, стає справжнім викликом для іноземних визнавачів, особливо щодо визначення прав, які надають своїм власникам дипломи про перепідготовку. Однак українське законодавство, чинне у попередні періоди, не встановлювало обмежень та надавало власникам обох дипломів про перепідготовку такі ж академічні та професійні права, як і власникам дипломів, отриманих за програмами підготовки відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Варто згадати, що здобуття вищої освіти за програми перепідготовки відбувалося на

Дипломи про перепідготовку та особливості їхнього визнання за кордоном

освітньо-кваліфікаційних рівнях молодшого спеціаліста та спеціаліста, яких не існує в Болонській моделі, тому іноземні визнавачі часто стикаються зі складнощами у прирівнянні цих освітньо-кваліфікаційних рівнів до відповідного існуючого в системі їхньої освіти ступеня вищої освіти.

Оскільки в Україні диплом молодшого спеціаліста про перепідготовку прирівнюється до диплома молодшого спеціаліста (неповна вища освіта), а диплом спеціаліста про перепідготовку прирівнюється до диплома спеціаліста (повна вища освіта), то згідно з чинним Законом України "Про вищу освіту" (01.07.2014) вони прирівнюються до диплома молодшого бакалавра та диплома магістра відповідно. Ці кваліфікації відповідають 5-му та 7-му рівням Національної рамки кваліфікацій (5-й та 7-й рівні Європейської рамки кваліфікацій).

Іноземні визнавачі часто для визначення відповідності ступеня вищої освіти спираються на термін навчання, що теж стає викликом, бо термін навчання за програмами перепідготовки не було чітко встановлено на законодавчому рівні, а визначався закладами вищої освіти з огляду на здобуту вступниками попередню вищу освіту, спорідненість спеціальностей, перелік засвоєних навчальних дисциплін, їх обсяг, форму навчання тощо. Тому нерідко освіта, здобута в Україні за програмами перепідготовки, прирівнюється за кордоном до нижчих рівнів вищої освіти, ніж вона вважається в Україні.

Становить складнощі також і верифікація документів про перепідготовку, особливо, виданих на тимчасово окупованих рф

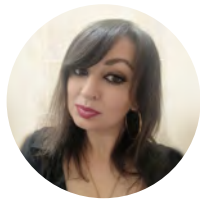
територіях України. Такі документи про освіту мали поліграфічне оформлення та інформація про їхню видачу не вносилася до ЄДЕБО, а мала зберігатися в архівах відповідних освітніх закладів.

Наразі навчання за програмами перепідготовки та, відповідно, видача дипломів про перепідготовку не здійснюється і відмінностей між освітньо-професійними програмами підготовки та перепідготовки законодавством України не передбачено. Особам, які отримують другу вищу освіту, можуть бути Perezарховані кредити з попереднього навчання. За результатами навчання здобувачам освіти видаються дипломи за формою диплома аналогічного ступеня/рівня вищої освіти, а інформацію щодо програми перепідготовки та Perezархованих кредитів зазначають у додатках до дипломів. Такі документи перевіряються в ЄДЕБО.

Цими та іншими роз'ясненнями ENIC Ukraine поділився з іноземними визнавачами, які доєдналися до тематичного онлайн семінару, який відбувся 12 червня 2024 року, підготовленому в рамках проєкту TST2 спільними зусиллями італійського центру CIMEA та нідерландського центру NUFFIC, взяти участь у якому в ролі спікера було запрошено ENIC Ukraine.

Ми вдячні закордонним колегам, які докладають зусиль та працюють над можливістю визнання українських кваліфікацій, зокрема здобутих за програмами перепідготовки.

Новий порядок присудження ступеня доктора філософії в Україні

НАТАЛІЯ СЕВРЮГІНА,
старший фахівець ENIC Ukraine

За часи незалежності в Україні відбулися суттєві зміни у присудженні освітньо-наукових ступенів. Процес інтеграції до європейського освітньо-наукового простору став рушійним каталізатором у поступовому переході від наукового ступеня кандидата наук до освітньо-наукового ступеня доктора філософії (PhD).

У європейських практиках ступінь доктора філософії зазвичай присуджується разовою спеціалізованою вченою радою закладу освіти, а не центральним органом виконавчої влади – Міністерством, як це було в Україні певний період.

Закон України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 та постанова КМУ від 23.03.2016 № 261, якою було затверджено "Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)", стали нормативною основою для змін. Набір аспірантів для здобуття ступеня доктора філософії було розпочато у вересні 2016 р.

У 2019 році постановою КМУ від 06.03.2019 № 167 було затверджено "Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії", який діяв до 31.12.2020 та згодом був подовжений до 30.06.2021. А з 01.07.2021 до 31.12.2021 присудження ступеня доктора філософії відбувалося відповідно до затвердженого цією постановою Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії. У цей період система захистів дисертацій зазнала змін, зокрема почали функціонувати спеціалізовані вчені ради, які утворювалися МОН з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації. Рішення цих рад затверджувались атестаційною колегією МОН. Здобувачі, яким присуджувався ступінь доктора філософії, одержували дипломи державного зразка.

Акредитацію освітніх програм здійснювало Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти відповідно до "Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти", затвердженого наказом МОН від 11.07.2019 № 977. Положення втратило чинність на підставі наказу

МОН від 15.05.2024 № 686 "Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти". Нове Положення надало можливість одночасно акредитувати декілька освітніх програм, а також поєднувати їх у групи не лише за спеціальностями, а й рівнями.

У 2022 році із прийняттям постанови КМУ 12.01.2022 № 44, якою затверджено "Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії", відбулися зміни у присудженні ступеня доктора філософії. Порядком передбачено, що разова рада утворюється закладом, в якому здобувач виконав акредитовану освітньо-наукову програму, а МОН проводить перевірку відповідності складу разової ради. На підставі рішення разової ради про присудження ступеня доктора філософії заклад через 15-30 календарних днів з дня захисту дисертації видає наказ про видачу здобувачеві диплома доктора філософії та додатка до нього європейського зразка. Інформація про дипломи вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти. Перевірити такий диплом можна в загальнодоступному [Реєстрі документів про освіту](#). Дані про утворення разової ради вносяться до інформаційної системи NAQA.Svr, що діє на принципах прозорості та відкритості. Більш детально на сайті www.naqa.gov.ua.

Реформи, що відбулися в системі вищої освіти нашої держави стосовно присудження ступеня доктора філософії (PhD), – це безумовне досягнення, яке дозволяє впевнено крокувати у європейський освітньо-науковий простір. Заклади вищої освіти розширили свою автономію, зокрема самостійно створюючи разові ради для захисту та прийняття рішення про видачу дипломів. Безперечно, це є вагомим чинником для збільшення конкуренції між закладами освіти, прагнення до пошуку шляхів удосконалити імідж та репутацію, намагання підвищити престижність та рейтинг серед здобувачів освіти, щоб достойно позиціонувати себе на ринку освітніх послуг.

Визнання регульованих професій у Європейському Союзі

ТЕТЯНА ВАГНА,
старший радник ENIC Ukraine

В наш час швидкість та кількість міграційних процесів у професійній сфері значно зростають. З однієї сторони, кордони для фахівців стають більш прозорими та працевлаштування відбувається відповідно до вимог роботодавця, включаючи необхідність визнання або оцінювання кваліфікації кандидата.

З іншої сторони, існує ряд професій, до яких прикута особлива увага визнавачів, і їхнє визнання у Європейському Союзі відбувається за окремою процедурою. Такі професії називаються регульованими й до них відносять професії лікарів, психологів, вчителів, ветеринарних лікарів, правознавців тощо. До таких професій висуваються додаткові вимоги, наприклад, тривалість навчання, отримання ліцензії від відповідних національних регуляторних органів, проходження додаткових годин практики, наявність професійних сертифікатів тощо. У різних країнах перелік регульованих професій може відрізнятися та регулюється як загальноєвропейським, так і національним законодавством. Тому важливо знати, які вимоги можуть застосовуватись до певних професій у тій чи іншій країні.

У Європейському Союзі визнання регульованих професій регламентується спеціальною директивою: **Directive 2005/36/CE**. Ця Директива встановлює правила, згідно з якими держава-член, яка обумовлює доступ до регульованої професії на своїй території, повинна визнавати професійні кваліфікації, отримані в одній або кількох інших державах-членах, і які дозволяють власнику зазначених кваліфікацій займатися тією самою професією.

Для громадян України важливо знати, що ця Директива не створює перешкод для можливості держав-членів визнавати відповідно до своїх правил професійні кваліфікації, отримані за межами території Європейського Союзу громадянами третіх країн. Визнання

кваліфікацій повинно враховувати мінімальні умови навчання для певних професій.

Директива визначає вимоги для певних професій, таких як базова медична підготовка, спеціалізована медична підготовка, підготовка у сфері медсестринства, акушерства, стоматології, ветеринарії, фармації, архітектури.

Особи, які пройшли процедуру визнання професійних кваліфікацій, повинні володіти мовами, необхідними для здійснення професійної діяльності в державі, що приймає такого фахівця.

На сайті Європейської Комісії створено **базу даних** регульованих професій. У базі можна обрати країну Європейського Союзу та професію, визнання якої вас цікавить, і прочитати вимоги до визнання цієї професії: термін навчання, необхідну інформацію щодо теоретичної та практичної підготовки, рівня освіти тощо. Також вказані контакти компетентних органів, які проводять визнання тієї чи іншої регульованої професії.

Розглянемо вимоги до регульованих професій у **Фінляндії**, наприклад, вчителя початкових класів. Якщо перейдемо за посиланням, то побачимо, що компетентним органом з визнання такої кваліфікації є Фінське Національне Агентство з питань освіти (Finnish National Agency for Education), вказані його контактні дані. Вимогами до рівня кваліфікації є диплом про вищу освіту з періодом навчання не менше чотирьох років. Власник такої кваліфікації може викладати у базовій школі у 1-6 класах.

За аналогією можемо перевіряти вимоги до всіх регульованих професій у Європейському Союзі. Для отримання більш детальної інформації щодо визнання необхідно скontaktувати з компетентними органами з визнання у тій чи іншій країні.

Системи оцінювання шкільної освіти Ірландії та Данії

ОЛЬГА ХАРБОТЛІ,
старший фахівець
ENIC Ukraine

Оцінювання навчальних досягнень учня – це вимірювання якості результатів навчання з метою визначення ступеня відповідності досягнутих результатів навчання запланованим, яке здійснюється за певною шкалою: літерною, цифровою, відсотковою, вербальною або їх поєднанням. На різних рівнях освіти можуть застосовуватись різні шкали оцінювання.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється як протягом навчального процесу (поточне оцінювання), так і наприкінці певного етапу навчання (підсумкове оцінювання: семестрове, річне, державні іспити).

В Республіці Ірландія середня освіта складається з наступних рівнів: початкова освіта, базова освіта та повна загальна середня освіта.

У початковій школі не використовується конкретна шкала оцінювання. Вчитель визначає рівень засвоєння матеріалу дитиною на підставі аналізу її результатів під час навчального процесу. Застосовується два підходи до оцінювання: оцінювання для навчання (Assessment for Learning) і оцінювання навчання (Assessment of Learning). Оцінювання для навчання має місце під час поточного навчання. Це процес безпосередньої оцінки роботи учня в класі, обговорення результатів навчання з дитиною та використання вчителем отриманої під час оцінювання інформації для планування наступних кроків у навчанні учня. Оцінювання навчання використовується для підведення підсумків досягнень учня наприкінці певного періоду навчання

ОЛЬГА ТРУБЕЦЬКА,
старший фахівець
ENIC Ukraine

(наприклад, наприкінці чверті, семестру або навчального року).

У 2022 році в Ірландії було запроваджено нову систему оцінювання навчальних досягнень на рівні базової освіти.

Поточне оцінювання учнів у класі (Classroom Based Assessments) відбувається за наступною шкалою:

- Exceptional (винятково);
- Above expectations (результат навчання перевершує очікування);
- In line with expectations (результат навчання відповідно до очікувань);
- Yet to meet expectations (результат навчання, який ще не відповідає очікуванням);
- Not reported (не атестовано, незадовільно).

Окрема шкала використовується для державних іспитів на отримання сертифіката про здобуття базової освіти – Junior Cycle Profile of Achievement (до 2022 року – Junior Certificate).

До 2022 року використовувалася літерна шкала (A, B, C, D, E, F, NG), де оцінка "A" – була найвищою оцінкою, а оцінки нижче "E" вважались незадовільними. Проте наразі результати державних іспитів оцінюються за наступною шкалою:

- Distinction (з відзнакою) – 90-100 %;
- Higher Merit (з високим успіхом) – 75-90 %;
- Merit (успішно) – 55-75 %;
- Achieved (достатньо) – 40-55 %;
- Partially Achieved (частково досягнуто) – 20-40 %;
- Not Graded/NG (не атестовано, незадовільно) – 0-20 %.

Системи оцінювання шкільної освіти Ірландії та Данії

Учні мають отримати щонайменше оцінку "Partially Achieved" для успішного складання іспиту.

Система оцінювання державних іспитів повної загальної середньої освіти Ірландії теж зазнала змін після 2017 року. Раніше використовувалася літерно-цифрова шкала: A1, A2, B1, B2, B3, C1, C2, C3, D1, D2, D3, E, F, NG (Not Graded). Оцінки за кожну дисципліну виставлялися на одному з рівнів: вищому (Higher) чи звичайному (Ordinary). Результат, нижче ніж D3, вважався незадовільним.

З 2017 року введено нову 8-бальну (1-8) систему оцінювання результатів іспитів на отримання свідоцтва про повну загальну середню освіту (Leaving Certificate), де найвищий бал – "1", а найнижчий прохідний – "7". Оцінювання так само відбувається на рівнях Higher та Ordinary. Кожній оцінці відповідає певна кількість балів за 100-бальною шкалою (CAO points). Чим вищою є загальна кількість балів CAO points, тим вищі шанси для зарахування на програми вищої освіти. Кожен заклад вищої освіти встановлює необхідну кількість CAO points для певної програми навчання.

У Королівстві Данія середня освіта складається з базової освіти, яка є обов'язковою, включає початкову освіту та нижчий рівень загальної освіти, та повної середньої освіти (загальної або професійно-технічної).

З 2007 року заклади освіти усіх рівнів Королівства Данія для оцінювання навчальних досягнень використовують 7-бальну шкалу (найвищий бал – "12",

найнижчий прохідний бал – "02"), яка виглядає наступним чином:

- "12" (відмінно) – результати навчання, що демонструють високий рівень володіння всіма аспектами відповідного матеріалу, без або лише з кількома незначними недоліками;
- "10" (дуже добре) – результати навчання, що демонструють високий рівень володіння більшістю аспектів відповідного матеріалу, лише з незначними недоліками;
- "7" (добре) – результати навчання, що демонструють хороше володіння відповідним матеріалом, але також і деякі недоліки;
- "4" (задовільно) – результати навчання, що демонструють певне володіння відповідним матеріалом, але також і деякі серйозні недоліки;
- "02" (достатньо) – результати навчання, що відповідають лише мінімальним вимогам;
- "00" (недостатньо) – результати навчання, що не відповідають мінімальним вимогам;
- "-3" (незадовільно) – результати навчання, неприйнятні в усіх відношеннях.

Також оцінки зазначають в літерній шкалі ECTS (навіть для документів про середню освіту), що співвідноситься з 7-бальною шкалою наступним чином: 12 – A, 10 – B, 7 – C, 4 – D, 02 – E, 00 – Fx, -3 – F.

Окрім бальної та літерної шкали для оцінювання навчальних досягнень можуть використовуватись оцінки "зараховано" та "не зараховано".

Визнання кваліфікацій за кордоном. Практика Азербайджану і Казахстану

ВІКТОРІЯ ЛИТВИН,
радник ENIC Ukraine

Досліджувати процедуру визнання в інших країнах та ділитися цією інформацією з вами вже стало для нас гарною традицією. В цьому номері дайджесту розглянемо практику визнання іноземних кваліфікацій в Азербайджанській Республіці та Республіці Казахстан.

Азербайджанська Республіка

- ?** *До яких компетентних органів може звертатися заявник для визнання своїх документів з метою продовження навчання та працевлаштування?*

Компетентним органом із визнання іноземних документів про освіту в Азербайджанській Республіці є Агентство із забезпечення якості освіти при Міністерстві науки і освіти Азербайджанської Республіки. Агентство уповноважене здійснювати процедуру визнання з метою подовження навчання та працевлаштування.

- ?** *Які існують способи подачі документів до компетентних органів?*

Заява на визнання подається в електронному вигляді. Реєстрація заяви здійснюється в Централізованій інформаційній системі освіти Міністерства науки і освіти Азербайджанської Республіки. Для кожного заявника в системі створюється персональний кабінет. До електронної заяви заявник має додати копії необхідних для визнання документів.

На офіційному сайті Агентства можна переглянути детальну відеоінструкцію з реєстрації, подачі заявки, додання документів та оплати цієї процедури.

- ?** *Який термін процедури визнання?*

Термін розгляду заяви становить не більше 3 місяців з дня подання документів, проте термін процедури може змінюватися в

залежності від направлених запитів до відповідних компетентних органів та навчальних закладів щодо проведення експертизи документів й інших питань.

- ?** *Чи може кваліфікація бути визнаною, якщо освітній документ втрачено?*

У разі неможливості подання одного або кількох документів, необхідних для здійснення процедури визнання, заявником, який має статус біженця або внутрішньо переміщеної особи відповідно до Закону Азербайджанської Республіки "Про статус біженців і внутрішньо переміщених осіб", Агентство розглядає документи на основі інформації, наданої заявником у заяві.

- ?** *Чи потрібно власнику кваліфікації подавати додаткові документи (крім диплома та додатка до диплома): довідки, трудові договори, сертифікати про знання мови тощо?*

Для визнання ступенів вищої освіти заявник має також надати документ про попередню освіту.

У разі переведення студента під час навчання з одного навчального закладу до іншого або з однієї спеціальності на іншу в межах одного навчального закладу, заявник надає довідку про предмети (набуті кредити), вивчені в іншому навчальному закладі або за іншою освітньою програмою під час навчання.

Заявник має право подати додаткові документи, що підтверджують рівень академічної та професійної підготовки, а також досвід роботи.

Під час розгляду заяви на проведення процедури визнання Агентство перевіряє інформацію про зміну персональних даних (прізвища, ім'я, по батькові, адреси

Визнання кваліфікацій за кордоном. Практика Азербайджану і Казахстану

проживання, адреси реєстрації, громадянства тощо), період навчання, військову службу, досвід роботи та транскордонну реєстрацію заявника.

Якщо основні документи, необхідні для здійснення процедури визнання, та дані заявника Агентство може отримати у відповідному державному органі через Інформаційну систему "Електронне урядування", такі документи та відомості не вимагаються від заявника. У іншому випадку подання таких документів та відомостей здійснюється за запитом відповідним державним органом або навчальним закладом за згодою заявника або безпосередньо заявником.

? Чи необхідно під час процедури визнання надавати документи про освіту, що підтверджують попередню освіту?

Документ про попередню освіту входить до переліку документів, які подаються для здійснення процедури визнання іноземних документів про вищу освіту.

У разі, якщо іноземний диплом бакалавра був отриманий на основі документа про повну середню освіту, необхідно надати скановану копію цього документа.

Для визнання ступеня магістра потрібно подати кольорову скановану копію з оригіналу документа про отримання ступеня бакалавра.

Важливо зазначити, якщо диплом магістра був отриманий на основі іноземного диплома бакалавра, спочатку необхідно подати заяву на визнання останнього.

Республіка Казахстан

? До яких компетентних органів може звертатися заявник для визнання своїх документів з метою продовження навчання та працевлаштування?

Державні послуги "Визнання документів про вищу та післядипломну освіту" та "Визнання документів про середню, технічну та професійну, післясередню освіту" надаються Республіканським державним підприємством на праві господарського відання "Національний центр розвитку вищої освіти" Міністерства науки і вищої освіти Республіки Казахстан.

? Які існують способи подачі документів до компетентних органів?

Способи надання державної послуги (канали доступу):

- 1) офлайн через Державну корпорацію (Центр обслуговування населення);
- 2) онлайн через веб-портал "Електронний уряд" (egov.kz).

? Який термін процедури визнання?

Термін розгляду заяви про визнання легалізованих або апостильованих документів про освіту становить:

- 15 (п'ятнадцять) робочих днів, у разі звернення через портал;
- 25 (двадцять п'ять) робочих днів, у разі звернення до підрозділу Державної корпорації.

Термін розгляду заяви про визнання нелегалізованих та неапостильованих документів про освіту становить:

Визнання кваліфікацій за кордоном. Практика Азербайджану і Казахстану

- 35 (тридцять п'ять) робочих днів, у разі звернення через портал;
- 45 (сорок п'ять) робочих днів, у разі звернення до підрозділу Державної корпорації.

Залежно від категорій осіб терміни здійснення визнання документів про присудження вченого ступеня можуть коливатися від 10 до 82 робочих днів.

? Чи може кваліфікація бути визнаною, якщо освітній документ втрачено?

Ні, не може. Потрібно надати документ про освіту та додаток до нього. У разі втрати документа необхідно надати дублікат документа про освіту.

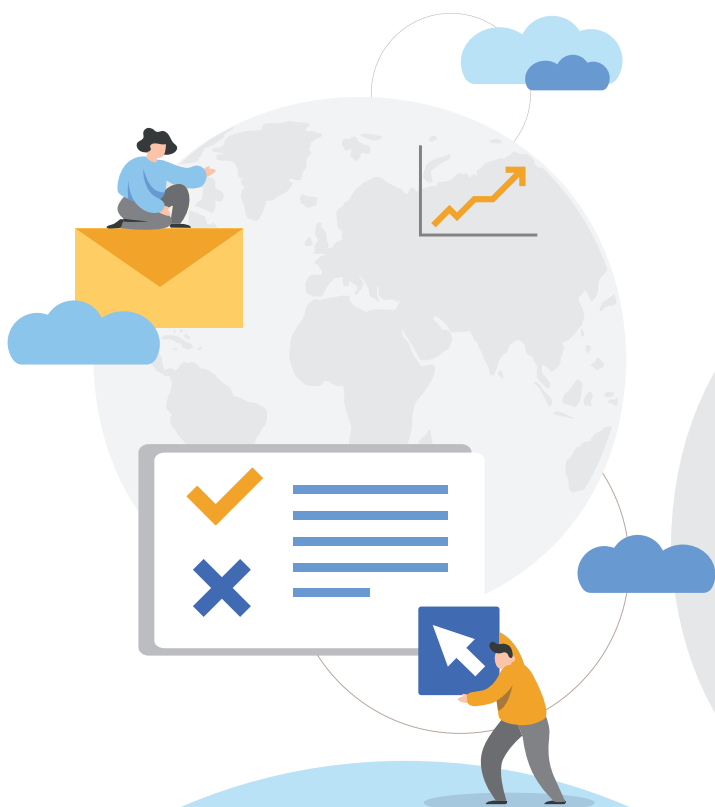
? Чи потрібно власнику кваліфікації подавати додаткові документи (крім диплома та додатка до диплома): довідки, трудові договори, сертифікати про знання мови тощо?

Надання додаткових документів необхідне у випадку відмінностей у рівні освіти, періодах навчання, термінах та формі навчання. Власнику документа про освіту необхідно надати документи про додаткову освіту або попередню освіту, документи (довідки, трудові договори), що підтверджують практичні навички та стаж роботи за заявленою спеціальністю понад 5 років.

? Чи необхідно під час процедури визнання надавати документи про освіту, що підтверджують попередню освіту?

Ні, якщо в поданому на визнання документі про освіту, вказано присвоєний освітній ступінь (наприклад: бакалавр чи магістр).

У випадку, якщо подається документ про освіту, в якому не зазначено присвоєний освітній ступінь (наприклад, диплом спеціаліста, виданий після 5 років навчання), заявник має надати документ про попередню освіту.

**Створюємо майбутнє
разом!**

Ваш ENIC Ukraine

Національний інформаційний центр академічної мобільності (ENIC Ukraine)

ДП "Інформаційно-іміджевий центр" Міністерства освіти і науки України

Адреса: вул. В'ячеслава Чорновола, 25, м. Київ, 01135

Тел.: +38 044 484 64 25

E-mail: news@enic.in.ua

www.enic.in.ua

www.naric.in.ua

www.apostille.in.ua

@Enic Ukraine

@EnicUkraine

Керівник проєкту: В. Сергієнко

Загальна редакція: Н. Науменко

Випусковий редактор: Т. Євдокименко

Коректура: Т. Бойченко, О. Птіцина

Авторський колектив: В. Сергієнко, Т. Вагіна, Т. Євдокименко, А. Бахлукова, І. Якименко,
В. Солошенко, Т. Бойченко, Н. Севрюгіна, О. Харботлі, О. Трубецька, В. Литвин

Дизайн: Є. Макаревич

Розповсюдження: Г. Веселова

© ДП "Інформаційно-іміджевий центр", 2024

Підготовлено ENIC Ukraine для використання у своїй діяльності.

With funding from
the Council of Europe

This document has been produced with the financial assistance of the Council of Europe. The views expressed herein can in no way be taken to reflect the official opinion of the Council of Europe.

За фінансування
Ради Європи

Цей документ було створено за фінансової підтримки Ради Європи. Точка зору, висловлена в ньому, ні в якому разі не може вважатися офіційною думкою Ради Європи.

